

GREG ILES

Mississippi vér

GREG ILES

Mississippi vér

GENERAL PRESS
K Ö N Y V K I A D Ó

A mű eredeti címe
Mississippi Blood

Copyright © 2017 by Greg Iles
All rights reserved.

Hungarian translation © Nagy Nikoletta

© General Press Könyvkiadó, 2018

Az egyedül jogosított magyar nyelvű kiadás.
A kiadó minden jogot fenntart,
az írott és az elektronikus sajtóban
részletekben közölt kiadás és közlés jogát is.

Fordította
NAGY NIKOLETTA

A borítót
KISS GERGELY
tervezte

ISBN 978 963 452 183 9

Kiadja a GENERAL PRESS KÖNYVKIADÓ
1086 Budapest, Dankó utca 4–8.
Telefon: (06 1) 299 1030

www.generalpress.hu
generalpress@lira.hu

Felelős kiadó KOLOSI BEÁTA
Műszaki szerkesztő DANZIGER DÁNIEL
Felelős szerkesztő KENYÓ ILDIKÓ

Nyomta és kötötte ADUPRINT Kft., 2018
Felelős vezető Tóth Béláné ügyvezető igazgató

1. fejezet

Az elmúlt néhány hétben az írás segítségével őriztem meg a józan eszem. Különös beismerni, de így van. Caitlin halála óta a létezés néhány olyan alapvető eleme is nehézséget okoz, mint az idő. Az időrend. Őszintén szólva, nem hiszem, hogy képes volnék leírni a Caitlin halálát követő eseményeket, vagy azt, amikor apámat gyilkosság vádjával letartóztatták. Inkább el kellene olvasniuk a *Natchez Examiner*, Caitlin korábbi újságjának néhány cikkét. A menyasszonyom halála után a nővére, Miriam – egy New York-i nagyvállalat pénzügyi vezetője – vette át az újság vezetését, és ígéretet tett arra, hogy addig marad, amíg az utolsó Knox is rács mögé nem kerül, és a Dupla Sasokat mindörökre el nem törlik a föld színéről. Nem vagyok benne biztos, hogy Miriam Masters tisztában van vele, mindez meddig tarthat.

A két alábbi cikket Keisha Harvin, egy huszonöt éves, alabamai feketete újságíró írta, aki valóságos fúriaként járt a Dupla Sasok nyomában. Caitlin egy másik Masters-újságtól vette át Keishát, csupán két nappal azelőtt, hogy megölték. Keisha szerencsére nyolc hete itt lakik az utca túloldalán, abban a házban, ahol azelőtt a menyasszonyom is. Nem hinném, hogy sokat alszik, és nem is bánik kesztyűs kézzel senkivel, akiről ír. Apám is megkapta a magáét a cikkeiben – és meg is érdemelte –, a Knox család pedig Keisha írásai révén az amerikai lélek legatavisztikusabb, legalantasabb ösztöneinek nemzeti jelképévé vált.

Többször is megpróbáltam rávenni Keishát, hogy vegyen vissza egy kicsit, és gondoljon a biztonságára, de Caitlinhez hasonlóan ő is abban hisz, hogy a munkája fontosabb az életénél. Én nem tudom, egy huszonöt éves alkalmas-e ennek az eldöntésére, azt viszont igen, hogy ahol jó emberek állnak szemben a gonosszal, a sors előbb vagy utóbb elszámolást követel. Amikor elérkezik ez a nap, remélem, elég közel leszek majd Keisha Harvinhoz, hogy valami jót tegyek.

NATCHEZ EXAMINER

2005. december 30.

Kitűzték dr. Tom Cage tárgyalásának időpontját
Keisha Harvin írása

Joseph Elder körzeti bíró március 13-ra tűzte ki a helyi orvos, Thomas J. Cage tárgyalásának időpontját Viola Turner meggyilkolása ügyében. Az országos visszhangot keltett ügyben dr. Cage-et azzal vádolják, hogy megölte a hatvanöt éves egykori ápolónőjét egy olyan megállapodást követően, amelynek értelmében eutanáziát kellett volna végrehajtania a halálos beteg nőn, aki harmincyolc évvel ezelőtt az alkalmazásában állt. Az, hogy dr. Cage fehér, Viola Turner pedig fekete volt, tovább bonyolította a helyzetet, miután kiderült, hogy az ápolónőnek 1968-ban gyermeke született az orvostól, aki akkor már házasember volt. Mrs. Turner ekkor huszonnyolc éves özvegyasszony volt, a férje nem sokkal azelőtt vesztette életét a vietnámi háborúban.

Shadrach Johnson államügyész kijelentette: „Nem szeretném, ha bárki is félreértené a gyilkosság vádját. Ebben az esetben nem eutanázia történt. Ha egy orvos egyszerűen csak felírja azokat a gyógyszereket, amelyekkel a páciens aztán véget vet az életének, az Mississippi államban külön büntetőjogi kategória: öngyilkosságban való orvosi közreműködés. De ha egy orvos maga adja be ezeket a gyógyszereket, az egész egyszerűen gyilkosság, még akkor is, ha úgynevezett kegyelemből elkövetett gyilkosságról van szó. Ebben az esetben azonban az orvosnak személyes érdeke fűződött hozzá, hogy a betege ne árulhasson el valamit, ami tönkretenné a hírnevét és a házasságát. Ezért vádoljuk dr. Cage-et gyilkossággal.”

Billy Byrd, Adams megye seriffje elmondta, hogy ő és a munkatársai éjt nappallá téve azon dolgoznak, hogy az államügyészi hivatal megfelelően felkészüljön dr. Cage tárgyalásának gyorsított eljárásban történő lefolytatására, ahogyan azt a törvény előírja. „Vannak olyan megyék Mississippiben, ahol akár egy évig vagy még hosszabb ideig is elnyújtják a felkészülést a vádemelésre – magyarázta Byrd. – De az a szegény asszony rákbeteg volt, és haldoklott, amikor meggyilkolták, a családja pedig igazságot érdemel. Hosszasan elbeszélgettem a rokonokkal, és romokban vannak. Nem akarok senkit befolyásolni, de nem tudom, láttam-e már valaha olyan ügyet, ahol a tények ennyire magukért beszéltek. Persze

nem akarom elvenni Johnson államügyész kenyerét, majd ő és az esküdtek meghozzák a maguk döntését.”

Az esküdtek kiválasztása mától tíz hétre fog megkezdődni. Dr. Cage-et jelenleg nem az Adams megyei fogdában tartják őrizetben, hanem a Louisiana állambeli Pollock szövetségi büntetés-végrehajtó intézetében. John Kaiser, az FBI különleges ügynöke lapunknak elmondta: „Dr. Cage védőőrizetben van. Koronatanú egy fontos szövetségi vizsgálatban, és az élete veszélyben forog.” Arra a kérdésünkre, miszerint dr. Cage veszélyben volna-e, ha az Adams megyei fogdában tartanák fogva, Kaiser ügynök nem kívánt válaszolni.

Dr. Cage-et a tárgyaláson az ismert afroamerikai polgárjogi ügyvéd, Quentin Avery fogja védeni, Jefferson megyéből, Mississipi államból, illetve Washingtonból. Dr. Cage mind ez idáig nem nyilatkozott a saját védelmében. Ám egy tegnapi telefoninterjú során Mr. Avery azt mondta: „Nem szabad figyelmen kívül hagyunk a tényt, miszerint Viola Turner fivérért a Dupla Sas-csoport gyilkolta meg 1968-ban. A bűncselekmény körüli események nagy valószínűséggel hatással vannak erre az ügyre is.” Penn Cage, Natchez polgármestere, a vádlott fia és korábbi houstoni ügyész nem kívánt semmit sem hozzáfűzni a tárgyalás időpontjához, sem a Johnson államügyész, Byrd seriff és a Mr. Avery által elmondottakhoz.

NATCHEZ EXAMINER

2006. január 3.

Knox valószínűleg lekerül az FBI körözési listájáról
Keisha Harvin írása

Miután a hírhedt Dupla Sasok egyik volt tagja a múlt héten feltehetően öngyilkosságot követett el, lehetséges, hogy az FBI törli Chester „Snake” Knoxot a körözési listáját vezető tíz név közül. A nyomozáshoz közeli források szerint a néhai Ku-Klux-Klan-tag, Silas Groom halálának a helyszínén talált bizonyíték számos bűncselekménnyel hozza kapcsolatba az áldozatot, többek között annak az FBI-os repülőgépnak a felrobbantásával, amely december 17-én bizonyítékot szállított Vidalia repülőteréről az FBI washingtoni bűnügyi laboratóriumába.

Groom holttestére múlt csütörtökön bukkantak rá az otthoná-

ban. A fején érte egy lövés, és revolvert tartott a kezében. A források elmondása szerint a helyszínen talált búcsúlevelél és egyéb bizonyítékok összefüggésbe hozhatják Groomot több gyilkossággal is, többek között a *Natchez Examiner* kiadója, Caitlin Masters meggyilkolásával, aki 2005. december 16-án, Lusahatcha megyében lelte halálát, valamint Sonny Thornfield, a Dupla Sasok alapító tagjának halálával, aki elvileg öngyilkosságot követett el a Concordia megyei börtönben, tizennyolc nappal ezelőtt.

John Kaiser, az FBI helyi megbízott különleges ügynöke nem kívánt nyilatkozni az új bizonyítékról, de Eric Templeton FBI-szóvivő elmondta: „Lehetséges, hogy Snake Knox bűnös emberrablásban és talán más gyilkosságokban is, de a nyomozóiroda repülőgépeinek felrobbantása miatt került fel a körözési listánk élére. Szinte biztosak vagyunk benne, hogy Groom volt az elkövető, ezért valószínűleg ennek megfelelően módosítjuk majd a listát.” Arra a kérdésre, hogyan volt képes egy hetvennyolc éves ember bonyolult robbanószerkezetet elhelyezni egy FBI-os repülőgépen, Templeton ügynök a következő magyarázatot adta: „A Dupla Sasok főként veterán katonák voltak, akik értettek a robbanószerkekhez. Silas Groom jobban értett a fegyverekhez, mint egy átlagos al-Káida-terrorista, ahhoz pedig nem kell világbajnoknak lenni, hogy az ember megpiszkáljon egy kisrepülőgépet.”

Legalább egy helyi rendőr, Walker Dennis, Concordia megye seriffje kifejezte a kétségét azzal kapcsolatban, hogy Groom valóban öngyilkosság áldozata lett-e. Dennis seriff így fogalmazott: „Mégvárom a halottkém jelentését, de a vak is láthatja, hogy rettentően gyanús ez az öngyilkossági hullám mostanában. Groom halála ráadásul elterelheti a figyelmet Snake Knoxról, pedig, ha engem kérdez, inkább rá kellene összpontosítani. Az embereim és én nem hagyunk fel Knox keresésével, bár azt hiszem, az FBI szerint olyan országba menekült, amivel nincs kiadatási megállapodásunk.”

Silas Groom búcsúlevelének tartalmát nem hozták nyilvánosságra. Az *Examiner* értesülései szerint azonban morbid módon egy ritka, húszdolláros „Dupla Sas” aranyérmét, a csoport tagsági jelvényét találták meg a véres levélen, amely állítólag Groom bűneiről vallott. Mint minden eredeti Dupla Sas-jelvényen, ezen az aranyérmén is a tulajdonos születési éve szerepelt, Groom esetében az 1933-as év. Henry Sexton újságíró naplójából úgy tudjuk, hogy e gyakorlat alól csak azok a Dupla Sas-tagok képeztek kivételt, akik akkor születtek, amikor már nem vertek ilyen aranyérmét. Ők 1964-es, eredeti JFK féldollárost hordtak maguknál. Feltehetően Snake Knoxnak a mai napig is van egy ilyen jelvénye.

Az a szóbeszéd, amely szerint a Dupla Sasok összefüggésbe hozhatók a John F. Kennedy ellen 1963-ban elkövetett merénylettel, ez idáig nem nyert bizonyítást. Az FBI minden arra irányuló próbálkozást, hogy a Vidaliából induló, de lezuhant repülőgépen a washingtoni bűnügyi laborba szállítandó bizonyítékot azonosítsák, megghiúsított. A nyomozóiroda csak annyit árult el, hogy a bizonyíték az 1960-as években a Natchez–Vidalia térségben történt Dupla Sas-gyilkosságokkal kapcsolatos, nemrégiben kezdődött nyomozati anyag része. A szóban forgó Cessna Citation II típusú repülőgép porig égett, mire a tűzoltók és a mentőalakulatok a helyszínre értek. Az FBI nem közölte, hogy a gépen szállított bizonyíték részben vagy egészen semmisült-e meg a szerencsétlenség során.

Harminchat évvel ezelőtt egy másik kisrepülőgép is lezuhant Concordia megye repülőterén, miután állítólag összeütközött egy másik géppel, amelynek a pilótája Snake Knox volt. A balesetben négyen veszítették életüket, Knox azonban, aki gyakorlott mezőgazdasági pilóta volt, épségben megúszta. Ez az állítólagos légi ütközés akkoriban történt, amikor Concordia repterén még nem volt személyzet, az egyetlen szemtanú pedig Snake Knox azóta elhunyt, fiatal unokaöccse volt. Henry Sexton naplója kérdéseket vetett fel az amerikai légügyi hatóság akkori jelentésével kapcsolatban, ám e régebbi légiszerencsétlenség ügyében a nyomozást lezárták, és ez így is marad, hacsak Knox nem kerül kézre, és nem módosítja a korábbi vallomását.

Ami az FBI-gép lezuhanását illeti, egy neve elhallgatását kérő vidaliai lakos lapunknak úgy nyilatkozott: „Senki nincs ezen a környéken, aki többet tudna a kisrepülőgépekről, mint Snake Knox. És senki nem ért jobban a bombákhoz sem. De én csak ennyit mondok: Snake Knoxszal nem szívesen húz ujjat az ember, hiába menekült el Costa Ricába, vagy tudom is én, hová. Előbb-utóbb visszajön. Majd meglátják.”

2. fejezet

Óránként százharmincöt kilométeres sebességgel száguldok keresztül a louisianai deltavidéken. A tájra halotti lepelként borul az ősi sötétség. A fényszóróm fénye alagutat váj az éjszakába, és riadt őzek, oposszumok, rókák és egy-egy, a kerítés közelében pihenő tehén szem villan fel a nyomában. A testőrünk páncélozott Yukonja úgy száz-

negyven méterrel lemaradva követ bennünket, elég messziről ahhoz, hogy ne fájjon miatta a fejem, miközben hazafelé tartok a százhatvan kilométerre lévő börtönből, ahol apámat fogva tartják, de elég közel ahhoz, hogy Tim Weathers hős lovagot játszhasson, amennyiben szükséges. Időnként döccen egyet az autó, ahogy beveszek egy kanyart, és áthajtok egy halott tatu törött páncélján, de Annie, a lányom, nyugodtan alszik tovább mellettem. Egyik keze könnyedén a konzolon lévő alkaromon pihen; nem mozdítom, hátha megnyugtatólag hat rá.

Még egy angyali arc lebeg a visszapillantó tükörben. A fáradtság ködén át Caitlin arcának látom, de valójában Mia Burke, Annie húszéves béisizitterének az arca. Mia szeme csukva, a szája kissé nyitva, két ajka közül halk hortyogás szűrődik ki. Mindkét lány kába a kimerültségtől, átalusszák a kátyúkat és az állattetemeteket. Elringatta őket a kimerültség, a motor zümmögése, a kerekek nyikorgása és Levon Helm és zenekarának a hangja, amint a *The Weight* című dalt éneklük, a *The Last Waltz* egyik koncertfelvételét.

Miközben Pops és Mavis Staples két szólamban kezdenek énekelni mint két, a mennyből alászálló sötét angyal, valamiféle békesség önt el. Mennyi lélek és meggyőződés kell egy fehér embernek ahhoz, hogy két ilyen angyal előtt képes legyen főszólamot énekelni? Levon egy arkansasi, vidéki fiú. Ugyanolyan kórósovány és vagány, mint azok a rohadékok, akik megölték Caitlint. Mégis egy gyökértelen férfi sebzett emberségével énekel, egy olyan férfiével, aki tudja, mi a szeretet, és azt is, hogy mi a bánat, és pontosan érti, hogy az egyik az az ár, amit a másikért fizetnünk kell.

Bár hinnék Istenben! Akkor őt hibáztathatnám Caitlin haláláért. Ám mivel nem vagyok vallásos, csak apámat okolhatom. Anyám szerint Caitlin hívta ki maga ellen a sorsot, és akkor is ezt tette volna, ha apám nem borítja fel mindannyiunk életét. Nincs erőm vitába szállni vele. Anya csak azt akarja, hogy bocsássak meg apának annyira, hogy meglátogatom a börtönben. De képtelen vagyok rá. Ezért kint ülök az autóban, vagy odébb valahol az utcában egy Wendy's étteremben, amíg anya és Annie végeznek a börtönlátogatási rituáléjukkal, és Mia vigyáz Annie-re, amíg anyám négy szemközt beszél apámmal.

Általában inkább félreteszem azt a halom örökösen előttem tornyosuló szart, ami a polgármesterséggel jár, és az események láncolatán tűnődöm, amely idáig vezetett. Igaz, hogy Caitlin hagyta, hogy a becsvágya egy olyan elátkozott helyre vezesse, ahová soha nem lett volna szabad egyedül mennie, és ezért az életével fizetett. Ám ha apám nem hallgatja el az igazságot azzal kapcsolatban, hogy mi történt aznap este, amikor Viola Turner meghalt, Caitlin nem vált volna Henry Sexton kutatásának a megszállottjává, és nem vette volna magához a fák-

lyát, miután a férfi mártírhalált halt, hogy megmentsen minket, és nem követte volna a véryomokat a Csondfa nevű rettenethez.

Még ma is élne.

A Kisgyopárban, a folyóra néző áломotthonunkban élnénk Annie-vel, és már úton lenne Annie kisöccse. Ez a gondolat sehogy sem hagy nyugodni, pedig jobb volna. A Caitlin meggyilkolása előtti éjjel szeretkeztünk először és utoljára abban a házban: egy elkeseredett próbálkozás volt ez a részéről, hogy megnyugtasson egy korrupst serif-fel kialakult patthelyzet után. Fogalmam sem volt róla, hogy Caitlin várandós. Forrest Knox árulta el később, hogy fájdalmat okozzon, és a boncolás igazolta az állítását. Ha azon az utolsó estén előre látom, hogy a vesztünkbe rohanunk, magunkra zárom a Kisgyopár ajtaját, és odabent tartom Caitlint, amíg... Mégis meddig? Semmi értelme ezen agyalni. Valamiért az az érzésem, hogy bármit is tettem volna aznap este, Caitlin mindenképpen meghal, és Annie meg én biztosan ide jutunk. De hová is?

Az elveszettségbe.

Amikor megölnek valakit, akit szeretsz, olyasmiket tudsz meg magadról, amiket valójában nem szeretnél tudni. Ha megölöd azt, aki elvette tőled a szeretett ember életét, rájössz, hogy a bosszú egyáltalán nem képes betölteni azt a tátongó űrt, amelyet a gyilkosság hagy maga után. Semmi sem képes betölteni, csak többérvnyi élet, és az is csak akkor, ha szerencséd van. Annie-vel ezt először akkor tanultuk meg, amikor az édesanyját elvitte a rák.

Caitlin volt a mi reményünk.

Kilenc héttel ezelőtt ő is odalett. A halála úgy ért minket, mint derült égből egy tüzérségi lövedék. És az első dolog, amit az ilyesfajta lövedék szétzúz, az az idő. A nappal és az éjszaka értelmét veszti. A pillanatok és az órák múlásának kerékvágásából kizökken, és csak bukdácsol. Az órák számlapja zavart, sőt pánikot kelt. A gyász félvilágában az ember öntudata elkezd felfesleni. Az erősek meglelik a módját, hogy visszataláljanak a mindenki más által elfogadott időbeli struktúrához, de nekem ez egyelőre – minden próbálkozásom ellenére – nem sikerült.

A munkám olyannyira megsínylette a dolgot, hogy a városházán mindenki összeesküdött, és úgy tett, mintha hasznavehető volnék. Nem könnyű ezt beismerni, de ha őszinte akarok lenni, be kell vallanom: valami nem stimmel velem. A kapocs, amely a valósághoz fűz, gyengébb a kelleténél. Annyira nem érzem, hogy ura volnék önmagamnak, hogy már-már azt hiszem, elment a józan eszem. De figyelembe véve, hogy min mentem keresztül... talán nagyon is épelméjű válasz ez. Talán az egyetlen. Hiszen a családom darabokra hullott.

Anyám egy motelben szállt meg, a Louisiana állambeli Pollock szövetségi büntetés-végrehajtó intézetének a közelében, ahol apámat fogva tartja az FBI – ötven kilométerrel mögöttünk, és szerencsére minden perccel egyre messzebb. Ki kellett vennem Annie-t az iskolából, és csak Mia Burke emberbaráti beavatkozása mentette meg attól, hogy teljesen megbénítsa a gyász és a rettenet. Mia sokat tett azért is, hogy az én fejemet a víz fölött tartsa, ami nem fair vele szemben, de önként teszi, és őszintén szólva, senki másra nem számíthatok.

A zene alatt pittyen egyet a telefonom. Az oldalán fekszik, az Audi kézifékje mellett. A bal térdemmel a kormányt a megfelelő állásban tartom, és a bal kezemmel átnyúlok a combom fölött, hogy megnézzem a telefont, de ne ébresszem fel Annie-t.

Az üzenet így szól: *Minden oké? Nem álmosodtál el?*

Tim Weathers küldte, az éjszakai testőrünk, aki a Yukonjával követ bennünket. A jármű igazából nem is Timé, hanem a munkáltatójáé. A Vulkán Eszközkezelő nevű dallasi biztonsági cég tulajdonát képezi.

Minden rendben, felelem. A lányok alszanak.

Rájuk fér, válaszolja Tim.

Caitlin halálán kívül talán ezt a legnehezebb megszokni. Testőrök gyűrűjében élünk. Persze szükség van rájuk, ebben mindenki egyet értett. Teljes védelem, a nap huszonnégy órájában. És nem azok a túl-méretezett dzsigolók, akiket a popsztárok meg a profi sportolók mellett látni, hanem a különleges alakulat nyugalmazott katonái, mint Daniel Kelly barátom, aki hónapokkal ezelőtt tűnt el Afganisztánban. Olyanok, akik értik, mit jelent megvédeni valakit, és rendelkeznek a szükséges tudással, önfegyelmel és tapasztalattal ahhoz, hogy megfelelően lássák el a feladatukat.

Az ilyesfajta védelemmel járó anyagi teher alatt összeroppan az ember. Az elmúlt csaknem két és fél hónapban a biztonsági cégek több mint százezer dollárt számláztak ki nekem. De nem látok más lehetőséget. Olyan ez, mint amikor valaki állandó ápolót fogad egy betegeskedő szülő mellé: amíg nincs rá szükség, fogalmunk sincs, mennyibe kerül a szakadatlan figyelem. Könnyít a helyzetemen, hogy Caitlin apja kifizeti minden számla felét. Felajánlotta, hogy mindent ő áll, az utolsó centig, de azért maradt még bennem némi büszkeség. Hosszú távon nem engedhetek meg magamnak ekkora költsékezést, de valahányszor felmerül bennem, hogy lehetne-e engedni az óvatosságból, és bevarrni a pénzeszsák száját, John Masters szavai csengenek a fülemben:

Penn, ha bármi történne veled vagy Annie-vel, Caitlin sosem bocsátaná meg nekem. Tudomásul veszem, hogy a lányom meghalt, de azt nem, hogy a vele szembeni kötelezettségeim valaha érvényüket veszítenék. Úgyhogy fo-

gadd fel a legjobbat, és küldd el a számlát! Magasról teszek rá, hogy mennyibe kerül. Megölted Snake Knox unokaöccsét. Amíg azt a rohadékot tele nem pumpálják balzsamozószerrel, azt akarom, hogy úgy élj, mint az Egyesült Államok elnöke. Nem tudtam megvédeni a lányomat, és alig bírok tükörbe nézni. Te ne kövesd el ezt a hibát a tiéddel!

Eszem ágában sincs.

Így aztán úgy élünk, hogy legalább egy – de néha három – testőr van néhány méterre tőlünk a nap huszonnégy órájában. Ma, a hetente egyszer esedékes pollocki börtönlátogatásunk egyikén, csak Tim tartott velünk, a haditengerészet különleges alakulatának egykori katonája Tennesseeből. Tim olyan Annie-nek, mintha a kedvenc nagybácsikája lenne, Miának és nekem pedig a bátyám. Mint mindig, Annie először a nagymamájával találkozott, aztán a nagyapjával, mialatt Mia lesétált az utcára, és megevett velem egy sajtburgert a Wendy'sben.

Meglehet, gyerekes, de ez a helyzet.

Újabb szempárok villannak elő a pusztaságból, az autópálya szélén túlról. Olyan, mintha valami éjszakai vadlesen volnánk egy rezervátumban, egy déli szafarin, amelyet eláraszt egy borz védekező váladékának kénes, kilométereken át terjengő bűze. A sötétben megvillanó fénylő szemek a spektrum minden színében játszanak: a mosómedvéké sárga, az őzeké zöld, a rókáké és az oposszumoké piros, az egyszer-egyszer felbukkanó prérifarkasé kék színben. A tájat mintha világító kísértetek népesítenék be, ám a magyarázat igen egyszerű. E retinák mögött a *tapetum lucidum* elnevezésű fényvisszaverő réteg azért alakult ki, hogy javítsa az éjszakai látást, mivel minden fény visszatükröződik róla, így a fény nemcsak egyszer, hanem kétszer halad át a retinán. De ahogy a televízió fényei, amelyek mindig elvakítottak, amikor Huntsville-be, a texasi állami börtönbe mentem kivégzéseket nézni, az Audim fényszórója is teljesen feleslegessé teszi ezt az alkalmazkodást, ahogy vakítón éri az érzékeny szempárokat.

– Apu! – Annie finoman megszorítja a jobb karom. – Pisilnem kell.

A lányom tizenegy éves, de amikor félálomban megszólal, pontosan olyan a hangja, mint három- vagy négyéves korában.

Előttünk semmi fény, csak feketeség. De az agyam sietve átfutja a megállóhelyek listáját ezen a csaknem néptelen tájon.

– Azt hiszem, úgy nyolcpernyire van egy benzinkút, kicsim. Ki-bírod?

– Ühüm. De nehogy elfelejts megállni, nagyon kell!

Egy hang megszólal mögöttem:

– Csatlakozom!

Belenézek a visszapillantó tükörbe, és látom, hogy Mia kényszerezett mosollyal az arcán engem figyel.

– És éhes is vagyok – teszi hozzá. – Mire visszamegyek az iskolába, akkora leszek, mint egy tehén.

Mia biztosan fáradt, különben sosem említené – legalábbis Annie füle hallatára –, hogy egyszer majd elmegy, bár óhatatlanul el fog érkező a búcsú napja. Mia pusztá jelenléte is maga a csoda, és olyan nagylelkűségből fakad, ami számomra szinte felfoghatatlan. Két évvel ezelőtt, amikor Mia végzős gimnazista volt, az alma materem éltanulója, egy nyáron át vigyázott Annie-re. Aztán év közben is azokon a délutánokon, amikor dolgoztam. Tökéletes bébiszitter volt: egy okos, életvidám, lelkes fiatal lány, akinek a családja szerény körülmények között élt, és aki meg akart dolgozni mindazért, amit a magániskolabeli osztálytársai természetesnek vettek. Annie-re mindennap ragadt valami a lelkesedéséből meg a gyakorlati érzékéből, és én hálás voltam ezért.

Ám még abban az évben, a vége felé Mia egyik osztálytársa belefúlladt egy közeli patakba, és egy gyerekkori barátomat vádolták meg a megölésével. Mia kulcsszerepet játszott a gyilkossági ügy felderítésében, és hálás barátom – egy orvos – jutalom gyanánt segített neki hozzájutni valamihez, amit önerőből minden igyekezete ellenére sem lett volna képes elérni – annyi pénzhez, amelyből kifizethette a tandíjat a vágyott egyetemen, a Harvardon.

Mia merő véletlenségből éppen hazafelé tartott a karácsonyi szünetre, amikor Caitlint meggyilkolták. Amint meghallotta a hírt, ájtott hozzánk, és megtett minden tőle telhetőt, hogy megvigasztalja Annie-t, aki már kezdett visszakerülni abba a bénító, szorongó állapotba, amit Houstonban, az édesanyja halála után is átélt. Annie egy héten belül már aggasztóan függött Miától. Nem tudtam, hogyan kerüljem el, hogy kiboruljon, amikor Miának vissza kell térnie Massachusettsbe. Ám a legnagyobb megdöbbenésemre Mia, három nappal azelőtt, hogy el kellett volna utaznia, leültetett, és közölte velem, hogy úgy döntött, halaszt egy félévet, hogy segítsen Annie-nek „visszatérni a rendes kerékvágásba”.

Vitába szálltam vele, de nem túl nagy meggyőződéssel, és nem túl hosszasan. Mia azt mondta, egyébként is az volt a terve, hogy a Yucatán-félszigeten tölti a félévet egy régészeti ásatáson, szóval valójában nem is egy igazi félévet hagy ki. Ekkorra anyám már eldöntötte, hogy közelebb költözik apa börtönéhez. A kérdés ezzel el is dőlt.

– Ott látok valami fényt – szölt Mia. – Ott, balra!

Igaza van. Ami magányos benzinkútként élt az emlékezetemben, ott áll előtünk úgy másfél kilométerre, a síkvidék szélén, mint valami rádiótorony a sivatagban. Előveszem a telefonom, és a gyorshívón megcsörgetem Timet.

– Mizu? – kérdezi.
– Megállunk annál a benzinkútnál. A lányoknak vécére kell menniük.

– Várj meg, mielőtt lefordulsz!

– Vettem.

Az efféle taktikai megbeszélés az elmúlt hetekben az életünk természetes részévé vált. Hatvan másodperccel később a lehajtóhoz érünk, és Tim ott van mögöttünk, mire balra fordítom a kormányt, és rágördülök a régi benzinkút betonszigetéhez vezető, kavicsokkal felszórt földútra.

Megállok az olajfoltos betonon, a szivattyúk fölött ernyedten lógó ponyvatető alatt, és Tim is mögénk hajt. Amint kiszáll a Yukonból, Annie kipattan az autóból, és beszalad a benzinkútra. Tim utánaered, mi pedig Miával szintén követjük őket az épületbe.

A hőmérséklet tíz fokkal csökkent, amióta elindultunk a börtönből. Odabent pörkölt kávé, fáradt olaj és fertőtlenítőszer szaga fogad. Egyetlen kutas van éjszakai műszakban, egy idősebb nő, hajhálóval a fején. Zsíros üvegvitrin mögött áll, amelyben az utolsó adag sült csirke és hasábburgonya árválkodik. Amíg Annie a mosdóban van, végigböngészem a polcok szegényes kínálatát, majd megkérdem a nőt, hogy van-e friss kávé. Azt mondja, feltesz főni egy új adagot.

– Hol van a férfimosdó?

– Kint. Ki az ajtón, és jobbra.

Tim elindul utánam kifelé, de a bal bokámra mutatok, és megkérem, maradjon inkább a lányokkal. Ő bólint, és azt mondja, tartsam nyitva a szemem.

A kinti sötétségben a levegőbe permetezett gyomirtó halvány, édeskés szaga terjeng. Az autótól a benzinkútig jövet fel sem tűnt. Túl korán van még a permetezéshez. Lehet, hogy egy farmer kotyvaszt valami vegyszert a közelben. A szag visszarepít a gyerekkoromba. Kisfiúként a nagyapám birtokán szaladtam a játék repülőnek látszó kétfedelű alatt, miközben az méregfelhőket eregetett. Vidáman integettem, és álomban sem jutott eszembe, hogy azok a felhők rákot okozhatnak.

A férfimosdó is a gyerekkoromra emlékeztet. Szekrényméretű kis helyiség, hideg, mint egy mélyhűtő, a levegője áporodott az emberi ürülék és a tisztítószer szagától. A bűz olyan tömény és csípős, hogy marni kezdené az ember torkát, ha túl sokáig lélegezné be.

A vékonyka reteszt betolom az ajtókeretre fűrt lyukba, odafordulok a magasan a falra szerelt piszoárhoz, lehúzom a sliccem, és belelizek a foltos porcelánedénybe. Hányszor tettem már meg ezt az utat Natchez és a szövetségi börtön között? Eltűnődöm. Két és fél hónap, hetente egyszer, néha kétszer. Kilencszer, azt hiszem, és minden

alkalommal egyedül várakoztam odakint, míg anya és Annie bement apához beszélőre.

Felhúzom a sliccem, és már éppen kinyújtom a kezem, hogy öblítsek, aztán mégsem érek hozzá a rozsdamarta kallantyúhoz. Az ajtó felé fordulok, amikor odakint megcsikordul egy cipőtalp az aszfalton. Valószínűleg Tim az, de valamiért mégis megdermedek a zaj hallatán.

Eltelik tíz másodperc... majd hús.

Vajon csak képzelődtem? Női nevetés hangja szűrődik át a mögöttem lévő falon. *A lányok még odabent vannak. És ha ők odabent vannak, akkor Tim is.*

De akkor kinek a léptét hallottam?

Előveszem a telefonom a kabátom belső zsebéből, és Timet tárcsázom, aztán meggondolom magam. Nyilván paranoiás vagyok, de nem akarom, hogy csapdába essen miattam. Átveszem a telefont a bal kezembe, leguggolok, felhúzom a bal nadrágszáram, és előhúzem a Smith & Wesson Airweight .38-asomat a bokámra erősített tokból, amelyet december óta viselek. Visszahúzódok a piszoárig.

A pisztoly fából készült markolata kicsorbult, amikor hozzácsapdostam Forrest Knox sírkövéhez. A bal mutatóujjammal üzenetet írok Timnek: *Hallottam valamit a végé előtt. Lehetséges veszély. Maradj bent a lányokkal. Én magamra zárom a vécét.*

Amikor megnyomom a *Küldés* gombot, a mosdó ajtógombja elfordul, majd megáll.

Erősebben markolom a fegyverem.

Ekkor az ajtó a keretnek feszül, próbára teszi az ellenálló képességét.

– Pillanat! – szólok ki, hogyan azt bárki tenné ebben a helyzetben.
– Máris készen vagyok.

Semmi válasz.

A hüvelykujjammal pötyögöm be az üzenetet Timnek: *Hívod a rendőrséget!*

A vészterhes csendből most fojtott hang hallatszik. Alig lehet ki-
venni a szavakat a vékony fémajtón keresztül:

– Üzenetet hoztam, polgármester úr. Jöjjön ki, és vegye át!

Jézusom!

Remegő kézzel írom az üzenetet: *Valós veszély!*

– Kitől hozott üzenetet? – kérdezem.

– Tudja azt maga. Jöjjön ki, és hallgassa meg, amit mondani akarok! Ha tovább baszakodik odabent, a lánya ki fog sétálni a benzinkútról, és nagyon gyorsan igen csúnya dolgok fognak történni. Úgy-hogy rázza le a farkát, és jöjjön ki!

Nem létezik, hogy Snake az, gondolom magamban, bár felmerül ben-

nem, hogy talán mégis. John Kaiser biztos benne, hogy az öreg Dupla Sas külföldre menekült. De ha nem Snake az... akkor kicsoda? És bárki is az, vajon egyedül van?

– Kijön végre, Cage? Vagy azt akarja, hogy a kislánynak adjam át az üzenetet?

Teljesen kiszárad a szám. Valami különös késztetést érzek, hogy kinyissam az ajtót, de az agyam egy rejtett zugában ott ég a bizonyosság, hogy abban a pillanatban lelőnének.

Megdobban a szívem, amikor a telefon a kezemben pittyen egyet.

Jön az erősítés, válaszolta Tim. Jövök. Maradj ott, hacsak nem hallasz lövöldözést. Akkor gyere ki, és lőj, ahogy tanultuk.

Ne hagyj ott a lányokat, gondolom magamban, de mielőtt leírhatnám, a kint várakozó férfi tiszta erőből rázni kezdi az ajtógombot. Átfut az agyamon, hogy át kellene lőnöm az ajtón.

Kit ölnék meg? Mi van, ha a fickónál nincs fegyver?

Akárhogy is, nem állhatok itt tétlenül, miközben Tim az életét kockáztatja, hogy megvédje a gyerekeimet.

Az ajtó mellé lépek, bal kezemmel a retesz felé nyúlok, de még mielőtt ujjaim a fémhez érhetnének, beszakad az ajtó, és a karom könyékig lezsibbad.

Senkit sem látok.

Aztán egy alak homályos körvonalai rajzolódnak ki az ajtótól néhány lépésnyire, egy sötétségbe burkolózó fehér póló. Én lepődöm meg a legjobban, amikor a jobb mutatóujjam meghúzza a .38-as ravaszát. Mennydörgésszerű robaj rázza meg a csempézett helyiséget, és egy kopasz fejbűb válik láthatóvá, ahogy célpontom lenéz a hasán és a mellkasán tátongó lyukakra.

Hirtelen erőt vesz rajtam az émelyítő bizonyosság, miszerint valami szerencsétlen kamionost lőttem le, aki túl süket volt, hogy meghallja, amikor kiszóltam, hogy foglalt a mosdó.

Aztán az alak háttal a földre zuhan.

A farmernadrágja egyik szára esés közben felcsúszik a lábszárán, és láthatóvá válik, hogy a motoroscsizmája szárából egy vadászkeszcsontmarkolata kandikál ki. Aztán fémesen megcsillan valami a bal kezében – egy pisztoly. Még mindig szorosan markolva a fegyverem, a mosdó ajtajához araszolok, kikukkantok, balra, majd jobbra nézek.

Sehol senki.

Nekiiramodom, kirúgom a pisztolyt a földön heverő férfi kezéből, aztán úgy ugrom hátra, mintha egy sebesült csörgőkígyóval állnék szemben, és arra számítanék, hogy a haláltusája közben még egyszer rám támad. A fekvő férfi arcára kiülő fájdalom azt jelzi, hogy életben van.

– A francba! – kiáltja valaki balról.

A hang irányába fordulok, és látom, hogy a benzinkút sarkánál álló idegen pisztolyt szegez rám, de mielőtt én is felemelhetném a magamét, lövés dördül. Megfeszülve várom a becsapódást, de nem történik semmi. Az idegen megtántorodik, majd megtámaszkodik a falon.

– Ne mozduljon! – kiáltja egy katonás hang.

A sebesült férfi ismét felemeli a fegyverét, de mielőtt rám szegezhethné, valami elviszi a koponyája egy részét.

A betonra hanyatlik, olyan puffanással, amiből arra következtetek, hogy meghalt, mire földet ért.

– Helyzetjelentést kérek, Penn! – kiáltja Tim a sarok túloldaláról.

– Két ember a földön. Nem tudom, van-e még valaki.

– Tegyük fel, hogy van! Jövök!

Tim felbukkan a sarkon, lövésre kész testhelyzetben, majd gyorsan, de óvatosan körbefordul, és végigpásztazza a sötétséget.

– Annie és Mia? – kérdezem.

– Bezártam őket odabent egy hűtőkamrába. Az a fickó meghalt?

– Még nem. Lefegyvereztem.

– Tűnjünk el! Vissza kell majd jönnünk, hogy beszéljünk a seriffel és az állami zsarukkal, de az ráér.

– Egy pillanat! – Veszek egy mély lélegzetet, és visszapillantok a meglőtt támadómra. – Fedezz!

Elindulok, és lepillantok a ziháló férfira. Éles sípolás jelzi minden lélegzetvételét, és tányérnyi, nedves fekete folt éktelenkedik a trikóján.

– Neki vége – szólal meg Tim mögöttem. – A lányokat el kell vinnünk a Yukonig, Penn.

– Menj nélkülem! Ez a fickó azt mondta, van egy üzenete számomra.

– Nem hagyhatlak itt.

– Nekem dolgozol, Tim. Azt az utasítást adtam, hogy vigyázz a lányokra. Én tudok vigyázni magamra.

A volt katona cipőjének talpa megcsikordul, ahogy futva befordul a benzinkút sarkánál.

Letérdelek a nehezen lélegző férfi mellé, és fölé hajolok, hogy lássa az arcom.

– Maga a polgármester? – kérdi rekedt hangon, és megcsap rothadó lehelete.

Narkós, gondolom magamban.

– Igen.

– Lelőtt, maga szemétláda!

– Nem én kezdtem.

Felemeli a bőrdzsekibe bújtatott karját, és megpróbál torkon ragadni, de könnyedén elhárítom a gyenge mozdulatot.

– Azt mondta, üzenetet hozott nekem.
– Hívja már a mentőket, kurvára megsebesültem!
– Először adja át az üzenetet!
– Hívja a mentőket, különben nem mondom el!
– Halljuk az üzenetet, különben szíven lövöm, és azt mondom az FBI-nak, hogy megpróbált leszúrni azzal a késsel, ami a csizmájában van!

A fickó meg akar szólalni, de a szavai rettenetes köhögésbe fulladnak, ami vért permetez kettőnk közé a levegőbe. Ösztönösen hátrahúzódok.

– Ki vele, az istenit!
– Nem magának szól, hanem az apjának. A dokinak. Meghűl az ereimben a vér.
– Mi lenne az?
– Az apja nigger ügyvédje meg fogja próbálni Snake-re kenni annak az öregasszonynak a halálát.
– Milyen öregasszonynak? Viola Turnernek?
A fickó ismét köhögni kezd, ám ezúttal sikerül kitérnem a permet útjából.

– Annak – krákogja. – A nigger ápolónőnek.
– Honnan a fenéből tudja Snake, hogy Quentin Avery mit akar csinálni?

A férfi megrázza a fejét.

– Én csak átadom az üzenetet, ember. Snake azt mondta: „A feleségek és a gyerekek nem élveznek védettséget.” Pontosan ezekkel a szavakkal. Megértette?

– Igen.
– Ha Avery megpróbálja Snake-re kenni, a lánya nem éri meg az ítélethirdetést.

– Nagy árat fizet azért, hogy magával üzenetnek.
– Hívja már a mentőt, ember! Megkapta az üzenetet.
– Csakhogy az nem tetszik nekem. Majd útközben hívok egy mentőt. De őszinte leszek magához: nem hiszem, hogy kihúzza, amíg ideérnek. Jobban teszi, ha megbékél, bármiben hisz is.

A fickó szeme fennakad, majd ismét rám mered.

– Maga rohadék!
Felállok, és a kabátom ujjával megtörlöm az arcom.
– Ha meghalok – hörgi a fickó –, magának annyi. És nem csak magának... az egész családjának. Ez a VT törvénye.

– VT? Az meg mi a franc?
– A Testvériség. Ha hagyja, hogy meghaljak, többet fog róla tudni, mint szeretné.

– Nos, ezzel majd akkor foglalkozom, ha eljön az ideje. Nem kellett volna megfenyegetnie a kislányomat.

Tőlem balra egy nyolchengeres motor bőgése rázza meg a földet és a levegőt. Felnézek, és látom, hogy Tim int felém a Yukon golyóálló szélvédője mögül. A lányokat nem látom, de miután beülök, rájövök, miért. Lent kuporognak a második és a harmadik ülésor között. *Biztonságos, mint egy ház.* A Yukon páncélzata egy egész tár .308-as Winchester acéllövedéknek is ellenáll. Miután fentről mindkét lányt megöleltem, feltérdelek az egyik ülésre a második sorban, pisztollyal a kezemben, készen arra, hogy egy esetleges támadás esetén löni tudjak.

Miután felhajtunk a 65-ös főút sötét szalagjára, fém csillan meg Tim fényszórójának a fényében. Az exkatona a fékre tapos, amikor két nagy Harley-Davidson körvonala bontakozik ki az út szélén, alig negyven méterre a benzinkúttól.

– Biztosan lekapcsolt fényszóróval követtek – állapítja meg Tim.
– Olyan volt, mint egy szimpla rablási kísérlet?

– Az kizárt. Snake Knoxtól hozott üzenetet.

– És mi volt az?

– Már nem tudta elmondani.

Tim a fejét csóválta.

– Nagy kár. Szerintem a börtöntől egészen idáig követtek minket. Ideje felhívunk az FBI-t.

– Apu! – súgja Annie a hátam mögül, a sötétből.

– Maradj ott, kicsim! Minden rendben.

– Hazamegyünk?

Tekintetemmel a sötét utat és útpadkát pásztázva hátranyúlok a feketeségbe, és megszorítom Annie vállát, vagy legalábbis amit annak vélek.

– Még nem. Vissza kell mennünk a benzinkúthoz, hogy beszéljünk a rendőrökkel. De majd csak akkor, ha biztonságos lesz. Talán fél óra múlva.

– Lövéseket hallottunk. Minden rendben lesz?

– Persze – felelem, de nem mondok igazat. Az imént történtek fényében úgy tűnik, mielőtt bármiféle javulás állna be, minden csak még rosszabb lesz.

A kérdés csak az: *Vajon mennyivel rosszabb?*

3. fejezet

John Kaiser a lövöldözéstől számított harminc percen belül három FBI-ügynököt rendelt a helyszínre. Legnagyobb megkönnyebbülésére a motoros, akit lelőttem, már egy ideje halott volt, mire megérkeztek. Addig se húzta, amíg az első helyi rendőrök odaértek a benzinkúthoz. Kaiser maga fél órával később érkezett. Sajnálatát fejezte ki, amiért meg kellett ölnöm a fickót, de miután megvizsgálta a holttesteket, képtelen volt leplezni az izgatottságát. Mindkét halott férfi fekete bőrdzsekit viselt, és a sok egyéb jelvény mellett a kabátok jobb ujjára a VT feliratot nyomták, valamifajta neogót betűtípussal.

– A legtöbb zsarú szerint a VT a „Viking Testvériség” rövidítése – magyarázza Kaiser a sötétben guggolva, zseblámpája fényét a kabát ujjára irányítva. – De valójában *Varég Testvériség* a banda neve. A varég a vikings régi, szláv elnevezése, a viking pedig, mint tudjuk, harcost jelent. De a Varég Testvériséget nehezebb megjegyezni, ezért lett belőle Viking Testvériség, illetve többnyire csak „VT”.

– De mi a fenéért követtek engem ezek a VT-s fickók, hogy átadjanak egy üzenetet Snake Knoxtól?

Kaiser tovább vizsgálgatja a dzsekin lévő különböző emblémákat.

– Az elmúlt néhány évben azt tapasztaltuk, hogy a fehér felsőbbrendűséget hirdető börtönbandák és az „egyszázalékos” motoros bandák között kialakult valamiféle átjárás. Tudja, kik ők?

Volt dolgom egyszázalékosokkal, vagyis a nem éppen törvényes keretek között működő motorosklubokkal, például a Bandidossal, amikor helyettes államügyészként dolgoztam Houstonban.

– Hérakleitosz mondott valami ilyesmit, ugye? „Minden csatában van százból tíz ember, akinek nem kellene ott lennie. Nyolcvan csupán célpont. Kilenc közülük jó katona, és örülhetünk, hogy velünk vannak. De egy, az a bizonyos egy a harcos, és ő fogja hazavinni a többieket.”

Kaiser néhány másodpercig mélyen a szemembe néz.

– Ami azt illeti, Vietnámban valóban így tapasztaltam. Ezek a régi görögök tudtak egyet s mást. – Az FBI-ügynök felegyenesedik, és odalép a mosdó ajtajához, majd megfordul, és szemmel láthatóan a szöveget tanulmányozza, ahogy az alak a földön fekszik.

– Jó lövés, Penn – néz vissza rám. – Biztos, hogy nem adta át az üzenetet?

Azért hazudtam Kaisernek, mert nem értettem az üzenetet. Már mint a szavak értelmét felfogtam, de úgy éreztem, van mögötte más is. És ahhoz, hogy megtudjam, igazam van-e, találkoznom kell az apámmal.

– Biztos. Alig tudott beszélni. Csak szidalmazott és fenyegetett.

- Értem.
- Szóval... Snake Knox és a VT?
- Kaiser a jobb kézfejevel a bal tenyerébe csap.
- Szerintem egyszerű. Miután Forrest meghalt – vet rám egy gyors pillantást, hogy jelezze, tudja, én öltem meg Knoxot –, a Dupla Sasok bűnszervezete elkezdett felbomlani. Azt hiszem, korrupt zsarukra hagyatkoztak az izommunkában, és Forrest halálával eltűnt a beépített fejesük. Snake-nek bizonyára volt valamilyen kapcsolata a VT-vel, és úgy döntött, ők lesznek az új verőlegényei. Feltehetően valamilyen kábítószeres kapcsolat, mert a motoros bandák kezén sok fegyver és drog megy át.
- Hol van a VT központja?
- Kelet-Texasban és Louisianában. Nem túl nagyok, de elképesztően erőszakosak. És erősebb az ideológiai elem, mint a legtöbb klubnál. – Kaiser a náci kettős villámra mutat, amit a dzsekire hímeztek.
- SS sig-rúna, tipikus árja baromság.
- De miért segítenének ők Snake-nek? Fizet nekik?
- Kétlem. Ezek a villámok a Klant is jelenthetik. Mármint az új Klant, természetesen, nem az eredeti Ku-Klux-Klant. Azt hiszem, Snake befolyása a Kennedy-ügyből fakad.
- Hogyhogy?
- Kaiser csettint a nyelvével, mint aki azt latolgatja, mennyit árulhat el.
- Nem sokat meséltem erről korábban... Volt elég baja.
- Nos, most viszont tudnom kell.
- Nem sokkal azután, hogy Snake eltűnt, felfigyeltünk néhány blogbejegyzésre a Kennedy-gyilkossággal kapcsolatban, amik eléggé összecsengtek azzal, amit Sonny Thornfield elmondott magának meg nekem a concordiai megyei börtönben aznap, amikor megölték.
- Arról, hogy Frank Knox volt az, aki másodjára lőtt Dallasban?
- Igen. Egy csomó részlet egyezett. Az összeesküvés-elméletek kedvelőinek ez olyan, mint a vérszag, és megjárta az összes gyűlöletcsoport weboldalát. Semmi kétség, hogy a VT tagjaihoz is eljutott. Snake ezeknek az embereknek a szemében egy hős. A Knoxok ráadásul louisianai fiúk, ami még jobban felkelthette az érdeklődésüket. A VT tagjai és Snake találkozása olyan lehetett, mint a hippiknek Ken Kesey-vel beszélni. Ő ott volt. Jelen volt a teremtésnél. Snake mesélhetett az összes Dupla Sas-gyilkosságról, és még isten tudja, miféle badarságokkal szédíthette őket a Martin Luther King-gyilkossággal kapcsolatban.
- Akkor lehet, hogy Snake Texasban vagy Louisianában bujkál.
- Elképzelhető. De nem hinném.
- Miért?

Kaiser ismét habozik, majd folytatja:

– Mert egy Blair F. Edelman nevű szellemíró Andorrában töltötte az elmúlt két hetet.

Andorra egy apró köztársaság a Franciaország és Spanyolország közötti hegyekben. Hírhedt adóparadicsom, amelynek szerencsés módon nincs kiadatási megállapodása az Egyesült Államokkal. Forrest, Snake és Billy Knox mindig is azt tervezte, hogy ott keres menedéket, ha a kábítószerügyleteikre valaha fény derül, az FBI pedig megtalálta a nyomát, hogy Snake és Billy a saját nevük alatt autóval átlépték az országhatárt. Am amint bejutottak az országba, Snake eltűnt.

– Hallott már Edelmanról? – kérdezi Kaiser, és visszakísér a benzinkút bejáratához.

– Írt néhány nagy életrajzot mindenféle hírességekről, nem?

– De igen. Azt hiszem, találkozgat Snake-vel Andorrában. Csak négy napja tudtuk meg, hogy ott van, azóta figyeljük. De azt hiszem, tud róla. Láttuk Billy Knoxszal, de Billy azt állítja, nincs kapcsolata az apjával.

– Gondolja, hogy a Kennedy-ügyről ír?

– Biztos. Edelmant különben nem érdekelné egy Dupla Sas. Hét számjegyű honoráriumokhoz van szokva. Snake pedig akkora port akar felverni, amekkorát csak lehet. Néhány blogbejegyzés eljutott még a *National Tattler*be is, de ez nem elég Snake-nek. Azt hiszem, be akar kerülni az országos sajtóba, és szeretné learatni a babérokat Kennedy meggyilkolásáért.

– Vagyis alig várja, hogy elkapják.

– Mi más akarna egy megkeseredett, bujkáló vénember a hátralévő napjaiban? Nincs az a vádalku, amivel elérhetné, hogy ne börtönben haljon meg. Így mártírt csinálhat a fivéréből, Frankból, ő maga pedig szert tesz némi örök hírnévre. És ha végül tényleg börtönben köt ki, az Árja Testvériség istenként fogja tisztelni.

A New York-i könyvkiadókkal kapcsolatos tapasztalataimra gondolok.

– Ráadásul lesz majd valaki, aki ki is adja a sztorit.

– Arra mérget vehet! Negyven év múltán végre fény derül a teljes igazságra? Carlos Marcello, a maffiózó volt Klan-tagokat bérelt fel Kennedy megölésére? A tizenéves Lee Harvey Oswaldot szexuálisan kihasználta David Ferrie? A könyv hónapokig vezetné a bestsellerlistákat.

– Van elég bizonyítéka, hogy cáfolja az állításokat?

Kaiser vesz egy mély levegőt, és hangosat sóhajtva fújja ki.

– Penn... Szerintem ez az istenverte sztori úgy igaz, ahogy van.

Jeges borzongás fut végig rajtam.

– De akkor miért nem előzik meg Snake-et, és hozzák nyilvánosságra?

– Egyrészt az FBI sziklaszilárd bizonyíték nélkül nem tehet ilyen bejelentéseket. Snake ezzel szemben azt mond, amit csak akar. Még egy esetleges rágalmozási ügy sem érdekli, a fenébe is, többrendbeli gyilkosságért körözik! De elkalandoztunk. – Kaiser a zakójába törli a kezét. – Ma csak az számít, hogy a VT részvétele ajándék számunkra. Eddig Snake teljesen víz alatt mozgott. De most elkezdhetünk nyomást gyakorolni a VT-re. Beviszünk minden tagot, akinek lejárt a jogsija, és megszorogatjuk őket, jó alaposan. Előbb-utóbb valaki beszélni fog.

– A Dupla Sasokról is ezt mondta.

– Ezek nem a Dupla Sasok. Mai viszonylatban kőkeménynek számítanak, de ötvenből egy VT se akad, aki ki mert volna állni Frank Knoxszal.

– Remélem, ezúttal igazza van.

Kaiser int a testőröknek, hogy csatlakozzon hozzánk. Tim közelebb ballag, és várja, hogy megtudja, mi az FBI-ügynök mondanivalója.

– Attól tartok, ezeknél a VT-s seggfejeknél a bosszú az úr – közli Kaiser. – Nem fogják elfelejteni, hogy Penn és maga kettőt közülük elintézt. Megpróbálnak majd visszavágni. Egy ideig meg kell kettőzni a védelmet. Lehet, hogy ebben a segítségükre lehetek, de végső soron arra lesz szükség, hogy még több pénzt költjön privát védelemre.

– Caitlin apja majd segít – felelem. – Mondja el Timnek, hogy maga szerint mire lenne szükség! Én visszamegyek Annie-hez és Míához.

– Megoldom – erősíti meg Tim. – Te csak menj a lányokhoz, Penn! Teszek néhány lépést az üvegajtó felé, de még mielőtt hallótávolságon kívül érnék, Kaiser utánam szól:

– Biztos benne, hogy a fickó semmi mást nem mondott, mielőtt meghalt?

Visszapillantok a sötétben heverő holttestre.

– Biztos, John.

Kaiser hosszan a szemembe néz, majd így szól:

– Rendben. Menjen csak!

Visszasétálok a benzinkút épületébe, ahol Annie és Mia egy-egy diétás kóla mellett üldögélnek. Mindkettejüket nagyon megrázta az eset, de Mia szokás szerint remekül kezeli Annie szorongását.

– Mehetünk, gyerekek? – kérdezem elcsigázva.

– De még mennyire! – feleli Mia. – Vigyük haza ezt a lányt!

Órákkal később, minden kimerültségem ellenére, szinte lehetetlennek találom, hogy aludjak. Ha el is alszom, fekete lovakon vágató, sisakos alakokról álmodom, akik a nyomomban vannak a sűrű kö-

dön át. Miután nem bírom tovább elviselni, hogy nyugtalanul forgó-
lódjak a sötétben, felkelek, és lemegyek a konyhába. Készíték magam-
nak egy tálka mazsolás kukoricapelyhet, és elkezdem nézni a *Szegé-
nyek és gazdagok* második felét a lehalkított tévén.

Miközben Humphrey Bogartot és alkoholista elsőtisztjét nézem,
ahogy végigkínlódna egy pokoli horgászkirándulást, sötét kép kú-
szik elő az emlékezetemből. Lincoln Turnert, félfekete féltestvéremet
látom magam előtt. Azóta, hogy elem állt az Adams megyei börtön-
ben, ahol Forrest Knox meggyilkolásának gyanújával tartottak fogva,
csak háromszor találkoztam vele. Kétszer távolról láttam, úgy, hogy ő
nem vett észre – legalábbis azt hiszem. Ám a harmadik alkalommal
kiszúrtam, hogy követ a városon át a furgonján. Az ülés alatt tartott
pisztolyom és a mögöttem haladó autóban ülő testőröm kölcsönözte
magabiztossággal felhívtam Tim Weatherst, és közöltem vele, mik a
szándékaim. Aztán megálltam egy fodrászat parkolójában a Homo-
chitto Streeten, és figyeltem, hogy Lincoln követ-e.

Követett.

Chevy F-250-esével megállt az Audim mellett, letekerte az ablakot,
és megvárta, hogy én is így tegyek. A furgon vezetőülésén ülve csak-
nem egy méterrel magasabban helyezkedett el, mint én, és a szeme
izzott a dühtől. Jobb kezemmel az ölemben tartott pisztolyt markol-
tam, a ballal lehúztam az ablakot, és örültebbnél örültebb forgató-
könyvek peregtek le a szemem előtt. Valamiért Káin és Ábel jutott
eszembe, csak épp fogalmam sem volt, melyikünk Káin, és melyikünk
Ábel. Talán attól függ, ki lő először – mert különös módon egészen
biztos voltam benne, hogy Lincolnnak is fegyver van a kezében.

– Szeretne mondani valamit? – kérdeztem, és mint mindig, most is
apám vonásai vagy akár az enyéme után kutattam az arcán. Egyet
sem fedeztem fel, és ismét megdöbbsentett, Lincoln mennyre fekte.
Ha az utcán jön szembe, sosem jutna eszembe, hogy fehér vér is folyik
az ereiben. Kétségnek azonban nem volt helye: a DNS-vizsgálat egy-
értelműen kimutatta az apaságot.

– Szóval kiengedték a dutyiból – szólt Lincoln mély basszus hang-
ján. – Dárdával kinyírt egy állami rendőrt, és máris kiengedték. Na-
gyon sajnáljuk, polgármester úr, félreértés történt! Jó lehet, ha az em-
bernek ilyen hatalma van.

– Elkésem egy találkozóról. Ha van valami mondanivalója, ki vele!
A sötét szempár zavarba ejtően áthatóan meredt rám.

– Ugyanaz a vér folyik az ereinkben, Penn Cage. Úgyhogy árulja el
nekem, hogy lehet, hogy magának mindene megvan, nekem meg sem-
mim nincs?

A féltestvérem arca rezzenéstelen volt, de őszinte kíváncsiság tük-

röződött rajta. Mit felelhettem volna erre a kérdésre? Össze kellett volna foglalnom ötszáz év tragikus történelmét? Vagy ezzel csupán megkerültem volna a kérdést? Csak apám volt a hibás? Felidéztem magamban a jelentést, amit azoktól a chicagói magánnyomozóktól kaptam, akiket három héttel korábban fogadtam fel. Az értesülesek hiányosak voltak, mégis kijózanítólag hatott rám, amit megtudtam. Lincoln Turner és én szinte mindenben egymás gyökeres ellentétei vagyunk. Míg én egy köztisztelőben álló orvos fiaként és örököseként nevelkedtem, egy olyan anya mellett, aki az Eisenhower-korszak mintaképe volt, Lincoln szociális bérlakásban nőtt fel Chicago déli részén, egy alkoholista anyával és egy brutális, szélhámós nevelőapával, akinek örökösen meggyűlt a baja a rendőrséggel. Statisztikai értelemben az én sikerem és Lincoln kudarca gyakorlatilag eleve elrendelt volt. Amíg én baseballbajnokságra edzettem, és középiskolai állampolgári oktatóprogramban vettem részt, Lincoln az utcán bunyózott, és a chicagói rendőrség elől menekült. Amikor a nevelőapja – akiről Lincoln azt hitte, hogy a vér szerinti apja – épp nem börtönben ült, akkor elkártyázta a felesége fizetését. Kész csoda volt, hogy Lincoln úgy tudta elvégezni a jogi egyetemet, hogy őt magát nem ítélték el valamilyen bűncselekményért. És mialatt én a sikeres jogi pályafutásomat a jövedelmezőbb krimiírói karrierre cseréltem, Lincoln egy kis cégnél húzta az igát, pizslicsáré ügyek után kajtatott, míg végül elkapták, amiért egy ügyfél letéti számlájáról sikkasztott. A forrásaim szerint azért tette, hogy megmentse az „apját” egy hosszú börtönbüntetéstől, ez azonban nem akadályozta meg Illinois állam ügyvédi kamaráját abban, hogy felfüggeszék a működési engedélyét.

Csoda hát, hogy ilyen nehezteléssel néz rám a furgon ablakából? Vajon miféle emésztő düh mardossa belülről, valahányszor arra a nő, fehér orvosra gondol, aki teherbe ejtette az édesanyját, és magára hagyta a zord chicagói gettóban? Mit érezhet puha, fehér bőröm és drága ruháim láttán? Mit jelenthet neki a hírnevem és a politikai hatalmam, érnének azok bármilyen keveset is? A gyönyörű kislányom és az előtte álló, fényes jövő? És vajon mit érezhetett, amikor megtudta, hogy Caitlint megölték? Volt benne egy szikrányi együttérzés? Vagy lubickolt a váratlan kárörömben, és Caitlin halálát ajándéknak tekintette, hogy lerombolhasson mindent, amit apám felépített azóta, hogy Viola Turnert elhagyta?

– Magának még él az anyja – közölte nyersen. – Az enyém meghalt.

– Sajnálom.

Megvetően húzta fel a felső ajkát.

– A sajnálat nem segít rajta. A sajnálat senkin sem segít.

– És maga sajnálja, hogy meghalt a feleségem? Vagy a menyasszonyom?

– Nem ismertem őket. De úgy tudom, mindketten gazdagok voltak. Élvezhették az életet.

– Maga szerint a pénz enyhíti az élet fájdalmát?

Ugatva felkacagott, nyersen és gúnyosan.

– Ilyet is csak az tud kérdezni, akinek pénze van.

– Ezt akarja ezzel az egésszel? Pénzt?

– Mindenki pénzt akar. De nincs annyi pénz a világon, ami enyhíthetné a fájdalmamat.

– Akkor mit akar?

– Igazságosságot.

– Nagy szó ez. És mindenki mást ért alatta.

Lincoln megrázta nagy fejét.

– Nekem csak egyvalamit jelent.

– És mi lenne az?

– Bosszút.

– Azt akarja, hogy az apánk is úgy szenvedjen, ahogy az anyja szenvedett.

Lincoln ekkor elmosolyodott, és a mosolya ijesztőbb volt, mint bármi, amit addig mondott.

– A *Bibliában* az áll, hogy az apák vétkei a fiúkra szállnak, egészen a hetedik nemzedékig. Maga meg a lánya csak két generáció. De gondolom, valahol el kell kezdeni.

Megmarkoltam a pisztolyt az ölemben.

– A lányomat fenyegeti?

– Nem kell nekem senkit fenyegetnem, cimborá. A karma már magától működésbe lépett. – Elfordította a tekintetét, a mellettünk elsuhanó autókra pillantott, aztán az Audim mögött álló nagy Yukonra. – Ott van az embere, mi? Fizesse csak tovább! Attól, ami most következik, úgysem tudja megvédeni.

– Azért a maga helyében én nem tesztelném a pasast.

Lincoln mély és vidám hangon felkacagott.

– Tudja, életünk nagy részében nem is tudtunk egymás létezéséről. De ahogy abban a csehóban is mondtam, ott, az Anna's Bottomnál, úgy össze vagyunk nőve, mint egy ikerpár, akiket a születésükkor elválasztottak egymástól. Ugyanabból a heregolyóból jöttünk, de maga lehetett a szerencsés, én meg az elátkozott. Vagy gondolja, hogy maga a bal oldaliból lett, én meg a jobból?

– Ezzel nem megyünk semmire.

– Nagyon téved, *tesó*. Figyeljen csak! Merült már?

– Hogy merültem-e?

– Búvárkodott?
– Igen, néhányszor.
– Maga meg én... olyanok vagyunk, mint két bűvár, akiket összekötöttek, és lemerülnek egy víz alatti barlangba. Amit kék lyuknak hívnak. Merülünk egyre lejjebb a sötétségbe, egy olyan helyre, ahol azelőtt még senki sem járt, vagy legalábbis nem volt alkalma beszámolni róla. Ahol nincs fény, nincs oxigén, nincs semmi, csak a korábban ott jártak csontjai.

– Nem tudom követni, Lincoln.

– Ó, dehogynem tud! Tudja, mi van annak a lyuknak az alján?

– Mi?

– Az igazság.

Erre felkaptam a fejem.

– És mi az igazság?

– Ez is olyan nagy szó, mint az igazságosság. Talán a legnagyobb mind közül. Az egyik igazság az, hogy maga egész életében az apjának próbált megfelelni, aki egy hazug ember volt. Én pedig egész életemben egy szar alakot próbáltam megmenteni, akiről azt hittem, hogy az apám, és aki végül úgy rántott magával a mélybe, mint egy fuldokló.

Nem tudtam, mit mondhatnék erre.

– De ez még nem a dolgok legmélyén lévő igazság – folytatta Lincoln. – Ezek csak áramlatok a víz felszínén.

– És mi a legmélyebb igazság?

– Nem, nem, tesó! Azt nem tudhatja meg, amíg el nem ér a legaljára. – Feltartotta vaskos mutatóujját. – És még közel sem járunk ott.

– Mondok én magának valamit. Menjünk el valahová, ülünk le, csak mi ketten! Hagyjuk a rizsát, és kössünk valami észszerű megállapodást! Mít szól hozzá? Nem ez az első ilyen eset a történelemben, és az emberek mindig megtalálták a módját, hogy együttéljenek velük.

– Úgy érti, amikor a törvénytelen fiúk és a jogos örökösök leülnek, és leosztják a lapokat?

Már megint a pénz.

– Én nem így fogalmaznék.

Lincoln tekintete olyan keménynek tetszik, mint egy sötét drágakő.

– Haver, fel kellene ébrednie végre! Ezzel réges-régen elkésett.

– Sosem késő helyesen cselekedni, nem igaz?

– Erről kérdezze meg az anyámat!

Ez belém fojtotta a szót. Átfutott az agyamon, hogy elhajtok, de valami ott tartott a perzselő pillantása kereszttüzeiben. A harag, ami Lincoln Turnerben munkált, olyan volt a Snake Knox-féléknek, mint a folyékony nitrogénhez tartott lángszóró. Ha Lincoln halva szeretné látni

Annie-t, elvágna a torkát egy templomlépcsőn, és úgy érezné, Isten szemében helyesen cselekedett. Snake is megtenné ugyanezt, de ő hidegvérrel.

– Mit mondott az apámnak, amikor meglátogatta a börtönben? – kérdeztem.

– Azt mondta, az apámnak? Úgy érti, a mi apánknak, nem? Úgy-mint: Miatyánk, ki a börtönben vagy, átkoztassék el a te neved...?

A hangjából kicsendülő kajánságtól kirázott a hideg.

– Maga mit mondana? – kérdezett vissza. – Mit mondana egy olyan embernek, aki ott hagyta magát meg az anyját az út szélén meghalni?

– Lincoln... Hiszen néhány hónappal ezelőttig azt sem tudta, hogy egyáltalán a világon van.

A férfi szeme valósággal izzott.

– Istenem, maga olyan, mint egy vakond, aki a dús földben ássa magát előre. Fogalma sincs, mi van mögötte, fölötte vagy alatta. Kövér, és elégedett, egészen addig, amíg a türelmes gazda át nem ver a fején egy karót.

Ettől a képtől nagyot dobbant a szívem.

– És ki az a türelmes gazda? Maga?

Lincoln ismét felnevetett. A hangja valósággal visszhangot vetett a két jármű között.

– Hát apuci, tesó! Ki más? Apuci. Maga meg én, mi itt szenvedünk, és fingunk sincs semmiről. Ő meg ott csücsül egy szövetségi golfklubban, és az FBI vigyáz rá. Meg tudja ezt nekem magyarázni, hm?!

Nem feleltem. Lincolnt nem érdekelte, mik John Kaiser meg az FBI tervei. Egy fikarcnyit sem érdekelték a Dupla Sasok meg a Kennedy-gyilkosság.

– De három hét múlva – folytatta – vissza fogják hozni ide, az Adams megyei börtönbe, annak a csóró fehér seriffnek, Billy Byrdnek a börtönébe. Akkor aztán majd megízleli az igazi börtönéletet! Igen, uram. Fincsi lesz. A karma jól kicseszik az emberrel. Gondolkozzon el ezen, fivérem egy másik anyától! – Lincoln vaskos mutatóujjával rám bökött. – És legyen áldott szép napja!

Felemelte a karját, és barátságosságot mímelve odaintegetett Timnek, majd sebességbe rakta a furgont, és csikorgó gumival kihajtott a parkolóból.

Nem emlékszem, mit mondott Tim, amikor odajött, hogy megnézzem, jól vagyok-e. Még most, ahogy itt ülök a konyhaasztalnál, az üresen tátongó müzlistál felett, sem tudom, miért tért vissza ilyen élénken ennek a szóváltásnak az emléke. Talán mert tudom, hogy az üzenetet, amit a VT-s motorostól kaptam, át kell adnom az apámnak. És ezt senki más nem tudja megtenni, csak én. Ha holnap meglátogatom apá-

mat, akivel azelőtt beszéltem utoljára, hogy Caitlint megölték, sok ehhez hasonló emlék fog feltolulni elmém sötét mélyéből. Gondolom, azért Lincoln Turner jutott először eszembe, mert ő apám vétkének élő jelképe. A vétkének, igen, és talán a büntettének is. Lincoln volt az, aki kezdeményezte a gyilkosság gyanúja miatti nyomozást, és ez vezetett végül oda, hogy Shadrach Johnson vádat emelt az apám ellen. Most pedig Lincoln itt kísért az én városomban – és a családomban –, mint valami sötét, bosszúálló szellem.

– Penn, minden rendben?

Felnézek, és Mia lép be halkán a konyhába jóganadrágban és combközépig érő pólóban.

– Hallottam, hogy valaki mozgolódik – mondja. – Azt hittem, Tim az, vagy az egyik fiú.

– Nem. Csak nem tudtam aludni.

Megértő pillantást vet rám.

– Hogy is tudnál azok után, ami az este történt?

Miután nem felelek, elveszi előlem a tálkát, beteszi a mosogatóba, és elkezd elmosni. A félhomályban a feleségemre emlékeztet, bár Mia egyáltalán nem hasonlít Sarah-ra. Mia sötét hajú, zömök, izmos, Sarah pedig szőke volt, kecses és magas, amilyen Annie is lesz, ha felnő.

– Nézed a filmet? – kérdezi Mia, és nem néz körül.

– Nem igazán.

– Alig van benne valami az eredeti Hemingway-történetből. De úgy tudom, Faulkner írta a forgatókönyv nagy részét. A szegények *Casablancája*.

Ez jellemző Míára. Sokszor inkább harmincévesnek tűnik, nem húsznak, és néha még annál is sokkal többnek. El sem tudom képzelni, nélküle hogyan kezeltem volna Annie összeomlását.

– Akkor én felmegyek – közli, és a mosogatónak dől. – Csináljak neked egy kávét vagy valamit? Nemsokára felkel a nap.

Olyan hálás mosollyal válaszolok, amit egy kávéval aligha lehet kiérdemelni.

– Nem, köszönöm. Felmegyek én is. Muszáj pihennem. Holnap meglátogatom apámat.

Mia ettől mozdulatlaná dermed.

– Tényleg?

– Igen. Ideje lesz. De Annie-t nem viszem magammal. Tudnál segíteni, hogy ezt meg tudjam oldani?

– Persze, semmi gond.

– Köszönöm, Mia.

Ő lép először az előszobába. Én még kikapcsolom a tévét, és menet közben leoltom a villanyt. Együtt megyünk fel a lépcsőn, ő egy kicsi-

vel előttem, óvatosan lépkedve, hogy fel ne ébressze Annie-t. A lépcső tetején megállunk egy kissé kínos pillanatra, majd összezárt ajakkal mosolyogva elválunk, és ki-ki megy a maga szobájába.

Miután visszafekszem az ágyba, eszembe jut, hogy egyszer régen Mia elmesélte, hogy Humphrey Bogart és Lauren Bacall a *Szegények és gazdagok* forgatásán ismerkedtek meg és szerettek egymásba. A férfi negyvennégy éves volt, a lány tizenkilenc. Összeházasodtak, és boldogan éltek, amíg Bogart tizenkét évvel később meg nem halt rákban. Mia ma nem emlékeztetett erre, de én emlékszem. Különös életet élünk mi itt hárman, Mia, Annie meg én. Bizonyos szempontból, az idáig vezető katasztrófák ellenére, jól érzem magam ebben a gubóban. Ám egyvalami biztos: nem maradhat így örökre. És valami azt súgja, hogy a holnapi, apámnál tett látogatásommal kezdetét veszi a családi tragédiánk következő felvonása.

Kivéve, ha már a ma este leadott lövéseimmel kezdetét nem vette.